

(https://matarka.hu/szam_list.php?fsz=922), valamint az Országos Széchényi Könyvtár által működtetett EPA – Elektronikus Periodikák Adattára: (<http://epa.oszk.hu/00200/00220>) linkeken elérhető adatbázisokat.

Kedves olvasók, várjuk kérdéseiket, megjegyzéseiket, kérjük írjanak nekünk (emt@emt.ro), és jelezzék, hogy mit szeretnének olvasni a FIRKA oldalain. Örülnénk, ha közölhetnénk az Önök által beküldött cikkeket, beszámolókat.

Minden kedves olvasónknak sikeres, eredményes iskolai évet kívánunk!

Majdik Kornélia

A 85 éves Néda Árpád Tanár Úr köszöntése

Nem könnyű, de megtisztelő feladatra vállalkozom, amikor 85. születésnapja alkalmából köszöntöm Néda Árpád kollégámat és barátomat. A korbeli különbség közöttünk nem olyan nagy, hogy tanítványa lehettem volna, így én nem szólíthatom „Árpi bácsinak”, amivel volt hallgatói megtisztelték. Ez a megnevezés csak azon tanároknak jár ki, akiket a diákok nagyon megszeretnek és tisztelnek. Erre Néda Árpád teljes mértékben rászolgált.

Nem volt könnyű dolga, nagy feladat várt rá. Évtizedeken keresztül általa kerültek kapcsolatba a kezdő hallgatók a magas szintű fizikával. Volt hallgatóm mesélte egy találkozás alkalmával, hogy kezdetben nem találta helyét a karon, mert az első félévben főleg olyan tantárgyakkal találkozott, amelyek ugyan későbbi tantárgyak alapjait rakták le (matematika, kémia, informatika), de első látásra nem sok közük volt a fizikához. Ő azonban fizikát jött tanulni. Amikor azon gondolkodott, hogy jól választott-e, Néda tanár úr mechanika, majd hőtan előadásai meggyőzték, hogy jó úton jár.

Szintén közös, volt hallgatóinktól tudom, hogy előadásai lenyűgözőek voltak, tőle nem krétafizikát kaptak, hanem étellel teli képleteket, mindent értelmezett, megmagyarázott. Nagy hangsúlyt fektetett a kísérleti készség fejlesztésére, a kísérletezésre való nevelésre. Előadásainak elmaradhatatlan része volt a kísérleti bemutatás. A diákok mindig megértett kurzussal hagyták el az amfiteátrumot. Hozzájárult több kitűnő tanári generáció képzéséhez, melynek tagjai nemcsak tantárgyi ismereteket adtak és adnak át tanítványaiknak, hanem erkölcsi és emberi példaké-

pet is nyújtanak. Tárgyi tudása és igényessége mellett nyitottságával és egyenességével is nagy hatást fejtett ki hallgatóságára. Eleganciája rá jellemző finom humorral párosult, melyet külön élveztek tanítványai.

Ezen utóbbi megállapítást személyesen is volt alkalmam többször megtapasztalni. Egyes fokozatú ellenőrzések során külön élvezet volt vele utazni. Kedves csipkelődései rendkívül kellemes hangulatot kreáltak, feszültségoldókak voltak. Könnyen kötött ismeretségeket, barátságokat, amelyeket aktívan fenntartott, és tart a mai napig is. Sokat köszönhetek tanácsainak, biztatásának, amelyeket akkor kaptam, amikor katedrára kerültem, már nem éppen fiatalon. Tanácsaira, segítségére később is mindig számíthattam.

Néda Árpád 1937. október 6-án született Brassóban. Az elemi iskolai osztályokat a kolozsvári 23-as általános iskolában járta ki (1944–1947), majd 1947 és 1954 között a Brassai Sámuel Líceum tanulója volt. Itt érettségizett 1954-ben. Tanulmányait a Bolyai Tudományegyetemen folytatta, ahol 1959-ben matematika-fizika szakos tanári képesítést nyert. Egyetemi pályafutását is itt kezdte el. Sikeres versenyvizsga eredményeként gyakornoknak nevezték ki. A Bolyai és Babeş egyetemek 1959 őszi megvalósított egyesítése után újból versenyvizsgáznia kellett, hogy megkaphassa a tanársegédi állást az új egyetem Fizika Karán. 1977-ben nevezték ki adjunktusnak. A következő évben a Babeş–Bolyai Tudományegyetemen megvédte „Mágneses rendezettségű anyagok termikus tulajdonságai” című doktori dolgozatát, melynek irányító tanára Iuliu Pop professzor volt.

A rendszerváltozás előtt előléptetésről szó sem lehetett. 14 évet kellett várnia, hogy 1991-ben megrendezett sikeres versenyvizsga után megkapja egyetemi docensi kinevezését. Az 1991–1994 közti periódusban a Fizika Kar tudományos titkári feladatkörét is ellátta. Az 1995 és 2000 közötti időszakban a kar dékánhelyettese volt, majd 2000-ben megválasztották a Babeş–Bolyai Tudományegyetem rektorhelyettesének. Ekkor kapta meg az „Ordinul National Serviciul Credincios în grad de Cavaler” kitüntetést. A rektorhelyettesi tisztséget 2004-ig töltötte be, ekkor nyugdíjazták. Rektorhelyettesi társával, dr. Kása Zoltán professzorral sokat tettek azért, hogy a már létező, ún. „magyar vonalat” megerősítsék, továbbfejlesszék. Nyugdíjaztatása után is tovább tartotta előadásait, minden anyagi ellenszolgáltatás nélkül, egészen a 2016–2017-es egyetemi tanévig. Ebben a rövid írásban gazdag tudományos munkásságát részletezni nem lehet, de a lényegét röviden összefoglalnám. Fő kutatási területét a szilárd halmazállapotú anyagok termikus tulajdonságainak tanulmányozása, diffúziós jelenségek vizsgálata képezte, de foglalkozott még az ultrahangok hatásaival, magmágneses rezonanciával is. Tudományos dolgozatai hazai és külföldi szaklapokban, így a Studii și Cercetări de Fizică, Studia Universităţii Babeş–Bolyai, Journal of Physics and Chemistry of Solids, Physica Status Solidi hasábjain, valamint tudományos konferenciák kötetekben jelentek meg. Öt egyetemi jegyzetet és ugyanannyi szakkönyvet jelentetett meg.

A tudás közkinccsé tétele Néda Árpád mindig is feladatának tekintette. Ismeretterjesztő írásait A Hét, Korunk, FIRKA (Fizika InfoRmatika, Kémia Alapok) folyóiratok közölték. Ezen utóbbinak egyik alapítója, szerkesztőbizottságának mai napig tagja. Társ szerzője a Heinrich László szerkesztette Fizikai kislexikonnak (Kriterion Kézikönyvek, 1976). Számos középiskolai tanár I. fokozati dolgozatát irányította, vezette nagy hozzáértéssel és igényességgel. A tanártovábbképzéseken tartott előadásait a hallgatóság mindig nagyra értékelte.

A fizika iránti vonzalmát csak a sport szeretete előzte meg. Már kisiskolás korában tehetséges gyorskorcsolyázóként tartották számon. Több nagy jelentőségű versenynek volt a győztese, díjazottja. A gyorskorcsolyázás mellett eredményesen atlétizált. Jól teniszezett, több évtizeden át űzte ezt a sportot is. Kedvelt sportja azonban a sísés volt, minden tél a sípályákon taláta. Még két-három évvel ezelőtt is magas fokozatú pályán elegánsan ereszkedett le.

Drága Tanár Úr! Kollegáid és a FIRKA szerkesztősége nevében 85. születésnapod alkalmából minden jót kívánok, Isten éltesen még sokáig szeretteiddel együtt!

Karácsony János

Az emberiség energiaforrásai

I. rész

Az emberi tevékenységek jelentős része közlekedés, fűtés, termékek előállítása, különböző gépek működtetése energiát igényel. Az ipari fejlődéssel energiaigényünk egyre növekszik, ezért rendkívül fontos, hogy megismerjük energiaforrásainkat, valamint az új típusú energiaforrások lehetőségeit.

A mellékelt ábra szemlélteti a természetes erőforrásainkat.

forrás: <https://slideplayer.hu/slide/208828/>

